

Accountantsverslag 2022

Hoogheemraadschap van Schieland en de Krimpenerwaard

12 mei 2023

Aan de Verenigde Vergadering
van hoogheemraadschap van
Schieland en de Krimpenerwaard
Postbus 4059
3063 GK ROTTERDAM

Datum
12 mei 2023

Ons kenmerk
2305C66CDD/IB

Behandeld door
Rein Hazen
088 288 7674
rhazen@deloitte.nl

Hennie de Winter
088 288 0417
hdewinter@deloitte.nl

Rein-Aart van Vugt
088 288 1108
rvanvugt@deloitte.nl

Geachte leden van de Verenigde Vergadering,

Graag bieden wij u hierbij ons accountantsverslag aan met betrekking tot de controle van de jaarrekening 2022 van hoogheemraadschap van Schieland en de Krimpenerwaard. Deze rapportage beschrijft op hoofdlijnen onze controleaanpak en de belangrijkste aangelegenheden die wij tijdens onze controle in overweging hebben genomen. Wij zijn van mening dat de reikwijdte van onze werkzaamheden en de resultaten daarvan een deugdelijke basis vormen voor ons oordeel over de jaarrekening 2022 van het hoogheemraadschap van Schieland en de Krimpenerwaard.

Wij hebben een goedkeurende controleverklaring verstrekt bij de jaarrekening 2022 inzake het getrouwe beeld en de rechtmatigheid.

De jaarrekening 2022 is opgesteld onder verantwoordelijkheid van het college van dijkgraaf en hoogheemraden van het hoogheemraadschap van Schieland en de Krimpenerwaard. Onze controle is uitgevoerd in overeenstemming met onze opdrachtbevestiging van 3 november 2022.

Hoogachtend,

Deloitte Accountants B.V.

drs. R.M.J. van Vugt RA

Inhoudsopgave

<u>Bestuurlijke samenvatting</u>	4
• <u>Belangrijkste bevindingen, conclusies en aanbevelingen</u>	5
• <u>Onze belangrijkste conclusies als basis voor de controleverklaring</u>	7
 <u>Bevindingen jaarrekening</u>	 9
• <u>De financiële positie van uw hoogheemraadschap</u>	10
• <u>Belangrijkste bevindingen uit onze controle</u>	16
 <u>Interne beheersing</u>	 19
• <u>Belangrijkste bevindingen voor de interne beheersing</u>	20
 <u>Overige aangelegenheden</u>	 22
• <u>Overige aangelegenheden</u>	23
 <u>Bijlagen</u>	 24
• <u>Bijlage A1 - Niet-gecorrigeerde controleverschillen</u>	25
• <u>Bijlage A2 - Onzekerheden in de controle</u>	26
• <u>Bijlage A3 - Tekortkomingen in de toelichtingen</u>	27
• <u>Bijlage B - Onafhankelijkheidsbevestiging</u>	28

Bestuurlijke
samenvatting

Bevindingen
jaarrekening

Interne
beheersing

Overige
aangelegenheden

Bijlagen

Bestuurlijke samenvatting

Bestuurlijke samenvatting

Belangrijkste bevindingen, conclusies en aanbevelingen

Getrouwheid en rechtmatigheid

- Wij hebben een goedkeurende controleverklaring verstrekt bij de jaarrekening 2022 inzake het getrouwe beeld en de rechtmatigheid.
- De gehanteerde materialiteit voor fouten en onzekerheden bedraagt € 1.200.000 respectievelijk € 3.600.000.

Controleproces

- De accountantscontrole is verlopen volgens planning.
- In het afgelopen jaar is door de organisatie fors gestuurd op het samenstel- en controleproces. Dit heeft zijn vruchten afgeworpen: de kwaliteit van het samensteldossier was ten opzichte van vorig jaar enorm verbeterd. Bij de start van de controle lagen er volwaardige conceptjaarstukken klaar en uw organisatie heeft de benodigde documenten opgeleverd conform de afspraken.
- De communicatie tussen de medewerkers van uw organisatie en ons controleteam is soepel verlopen en vragen werden snel beantwoord. Hierdoor is de controle efficiënt verlopen.

Financiële positie

- De financiële positie ultimo 2022 is fors afgenomen.
- Het eigen vermogen is door het nadelig resultaat voor bestemming 2022 ad € 11,6 miljoen (2021: € 3,9 miljoen nadelig) gedaald naar € 17,4 miljoen (2021: € 29,0 miljoen).
- De afname van de reservepositie vraagt om maatregelen, die reeds in de begroting 2023 zijn verwerkt. Het begrote saldo van baten en lasten is € 2,3 miljoen positief.
- De ratio van het weerstandsvermogen is gedaald van 2,99 ultimo 2021 naar 1,92 ultimo 2022. Uw hoogheemraadschap streeft naar een ratio van het weerstandsvermogen van minimaal 1,4. De ratio ultimo 2022 is daarmee voldoende.

Interne beheersing

- Wij hebben tijdens de interim-controle vastgesteld dat in het proces rondom memoriaalboekingen onvoldoende interne-controlemaatregelen zijn ingebouwd. De organisatie heeft vanaf 2023 maatregelen genomen en daarnaast over 2022 aanvullende interne controles uitgevoerd op de memoriaalboekingen. Voor 2022 hebben wij, mede met behulp van data-analyse, gegevensgerichte controlewerkzaamheden verricht op de memoriaalboekingen en naar aanleiding hiervan komen geen bijzonderheden naar voren.
- Doordat wij niet kunnen steunen op de general IT controls, konden wij tijdens onze controle 2022 niet steunen op de IT-omgeving en de daarin opgenomen geautomatiseerde beheersmaatregelen. Wij hebben daarom gegevensgerichte controlewerkzaamheden verricht, waaronder detailcontroles.
- Bij het aanmaken van een nieuwe crediteur wordt geen navraag gedaan bij de crediteur of de bankrekening op de factuur juist is. Hierdoor loopt uw organisatie het risico dat eventuele frauduleuze facturen leiden tot onjuiste betalingen. Wij hebben uw organisatie geadviseerd om bij het aanmaken van nieuwe crediteuren dezelfde procedure te volgen als bij het wijzingen van een bankrekeningnummer van een bestaande crediteur en gebruik te maken van een naam-bankrekeningnummercontrole, die door banken wordt aangeboden. Wij hebben begrepen dat de organisatie dit adviespunt vanaf 2023 heeft opgevolgd.

Bestuurlijke samenvatting

Belangrijkste bevindingen, conclusies en aanbevelingen

Voorziening erfpachtcompensatie

- Het hoogheemraadschap heeft een voorziening gevormd van € 1 miljoen voor erfpachtcompensatie. In het verleden is te veel erfpacht in rekening gebracht en deze zal door het hoogheemraadschap terugbetaald moeten worden. Wij hebben de schatting als onderdeel van de jaarrekeningcontrole beoordeeld en concluderen dat de schatting redelijk is.

Naleving van de aanbestedingsregels

- Wij hebben geen onrechtmatigheden geconstateerd met betrekking tot het naleven van de Europese aanbestedingsregels.

Begrotingsrechtmatigheid

- Wij hebben geen overschrijdingen van de begroting op de programma's geconstateerd.

Frauderisicoanalyse

- Wij hebben kennisgenomen van uw frauderisicoanalyse. Hierbij concluderen wij dat deze adequaat is en de juiste elementen raakt voor het inschatten van de risico's ten aanzien van fraude. Wij adviseren om de frauderisicoanalyse periodiek te actualiseren naar gelang van de ontwikkelingen die van invloed zijn op uw organisatie.
- Tijdens onze controle over 2022 zijn door ons geen fraudegevallen geconstateerd.

Bestuurlijke
samenvatting

Bevindingen
jaarrekening

Interne
beheersing

Overige
aangelegenheden

Bijlagen

2305C66CDD/1B/6

Bestuurlijke samenvatting

Onze belangrijkste conclusies als basis voor de controleverklaring

Onze opdracht is ongewijzigd uitgevoerd

Met de opdrachtbevestiging heeft u ons opdracht gegeven tot het controleren van de jaarrekening 2022. Naast de opdrachtbevestiging zijn bepalend (geweest) voor onze controle:

- Het Besluit accountantscontrole decentrale overheden (Bado).
- Het Normenkader rechtmatigheid 2022 dat op 30 november 2022 is vastgesteld door de Verenigde Vergadering.

De reikwijdte van onze controle staat omschreven in de opdrachtbevestiging. Er is gedurende het verloop van de controle op geen enkele wijze sprake geweest van een beperking of wijziging in de reikwijdte van onze controle. Wij achten de reikwijdte van onze controle voor 2022 voldoende voor de doelstelling van onze controle.

Bij de jaarrekening 2022 van het hoogheemraadschap van Schieland en de Krimpenerwaard hebben wij een goedkeurende controleverklaring verstrekt

Wij hebben de controle van de jaarrekening 2022 van het hoogheemraadschap van Schieland en de Krimpenerwaard uitgevoerd en hebben een goedkeurende controleverklaring verstrekt voor zowel getrouwheid als rechtmatigheid.

Wij hebben geen niet-gecorrigeerde controleverschillen geïdentificeerd met betrekking tot het vermogen en het resultaat

Wij hebben tijdens onze controle geen niet-gecorrigeerde afwijkingen geïdentificeerd groter dan onze minimumdrempel, die van invloed zijn op het vermogen en/of het resultaat van uw hoogheemraadschap. Wij hebben deze niet-gecorrigeerde controleverschillen opgenomen in [Bijlage A1 - Niet-gecorrigeerde controleverschillen](#).

Wij hebben geen controleverschillen geïdentificeerd met betrekking tot rechtmatigheid

De in de jaarrekening verantwoorde baten, lasten en balansmutaties over 2022 zijn in alle van materieel belang zijnde aspecten rechtmatig tot stand gekomen, in overeenstemming met de begroting en met de in de relevante wet- en regelgeving opgenomen bepalingen, zoals opgenomen in het Normenkader rechtmatigheid 2022.

Op basis van onze controlewerkzaamheden en de toelichting in de jaarrekening (paragraaf 3.1.1 'Begrotingsrechtmatigheid') constateren wij dat er geen begrotingsoverschrijdingen meewegen in ons rechtmatigheidsoordeel.

Ten aanzien van de controle van de Europese aanbestedingen, hebben wij geen onrechtmatigheden geconstateerd.

Geen feitelijke, niet-gecorrigeerde controleverschillen geïdentificeerd met betrekking tot de Wet normering bezoldiging topfunctionarissen publieke en semipublieke sector (WNT)

Wij hebben tijdens onze controle geen niet-gecorrigeerde feitelijke afwijkingen geïdentificeerd groter dan onze rapporteringsdrempel, die van invloed zijn op de WNT.

Er zijn geen belangrijke wijzigingen in de verslaggevingsregels

Significante verslaggevingsgrondslagen en de toepassing hiervan zijn belangrijk voor de presentatie van de financiële positie en de resultaten van uw hoogheemraadschap. Daarnaast vereisen zij van het management het toepassen van oordeelsvorming ten aanzien van moeilijke, subjectieve en complexe posities, vaak vanwege de noodzaak om inschattingen te moeten maken over het effect van zaken die inherent onzeker zijn.

Wij hebben het door het college en het ambtelijk management toegepaste proces met betrekking tot belangrijke verslaggevingsvraagstukken geëvalueerd, en hebben gegevensgerichte controlewerkzaamheden uitgevoerd. Wij zijn van mening dat de verslaggevingsvraagstukken en de toegepaste inschattingen goed onderbouwd en redelijk zijn, en consistent zijn gebruikt.

Bestuurlijke samenvatting

Onze belangrijkste conclusies als basis voor de controleverklaring

Wij zijn onafhankelijk van het hoogheemraadschap van Schieland en de Krimpenerwaard

Ons zijn geen relaties bekend tussen Deloitte Accountants B.V. en haar zuster- en/of dochterondernemingen of de member firms van Deloitte Touche Tohmatsu Limited en hun respectievelijke zuster- en/of dochterondernemingen en het hoogheemraadschap van Schieland en de Krimpenerwaard, die naar ons professionele oordeel mogelijk van invloed kunnen zijn op onze onafhankelijkheid.

Onze volledige onafhankelijkheidsbevestiging is te vinden in [Bijlage C - Onafhankelijkheidsbevestiging](#).

De grondslagen van de jaarrekening zijn aanvaardbaar

De verslaggevingsgrondslagen van uw hoogheemraadschap zijn uiteengezet in de waarderingsgrondslagen in de jaarrekening 2022. De grondslagen zijn toegepast met inachtneming van de voorschriften zoals opgenomen in het Besluit Begroting en Verantwoording Waterschappen. De grondslagen zijn aanvaardbaar.

Het jaarverslag is verenigbaar met de jaarrekening.

De jaarstukken 2022 van uw hoogheemraadschap bestaan uit:

- Het jaarverslag 2022 (programmaverantwoording en verplichte paragrafen).
- De jaarrekening 2022 (balans met toelichting en het overzicht van baten en lasten met toelichting).

De programmaverantwoording vormt samen met de verplicht voorgeschreven paragrafen (over onder andere weerstandsvermogen en risicobeheersing, bedrijfsvoering en verbonden partijen) het jaarverslag.

Op basis van de Nederlandse wetgeving en de Nadere Voorschriften Controle- en Overige Standaarden (NVCOS) 720 is de accountant verplicht bepaalde werkzaamheden uit te voeren met betrekking tot het jaarverslag en de andere informatie die in de jaarstukken is opgenomen. Als onderdeel van dit vereiste hebben wij de volgende werkzaamheden uitgevoerd:

- Wij hebben vastgesteld dat het jaarverslag de vereiste informatie bevat op basis van artikel 24 lid 2, artikel 25 en artikel 26 BBVW.
- Wij hebben, voor zover wij kunnen beoordelen, vastgesteld dat de verklaringen van het college van dijkgraaf en hoogheemraden in het jaarverslag, en de andere informatie zoals opgenomen in de jaarstukken, verenigbaar zijn met de beweringen en verklaringen die in de jaarrekening zijn opgenomen.
- Wij hebben vastgesteld dat de verklaringen in het jaarverslag overeenstemmen met de resultaten van de door ons uitgevoerde controlewerkzaamheden.

Bevindingen jaarrekening

De financiële positie van uw hoogheemraadschap

Samenvatting ontwikkelingen in vermogen en resultaat van uw hoogheemraadschap

De vermogenspositie van uw hoogheemraadschap is verslechterd

Het BBVW, de verslaggevingsregels voor waterschappen, maakt een duidelijk onderscheid tussen resultaatbepaling en resultaatbestemming. Alle baten en lasten dienen via het overzicht van baten en lasten in de jaarrekening te lopen. Er mogen geen baten of lasten rechtstreeks in het eigen vermogen worden gemuteerd. De mutaties in het eigen vermogen vinden plaats door middel van de resultaatbestemming.

Het gerealiseerde resultaat voor bestemming over het boekjaar 2022 bedraagt € 11,6 miljoen nadelig. Gedurende 2022 is niets uit de reserves onttrokken en/of toegevoegd, zodat het uiteindelijke gerealiseerde resultaat over 2022 circa € 11,6 nadelig bedraagt.

In het overzicht hiernaast hebben wij de ontwikkeling van het eigen vermogen opgenomen. De omvang van het eigen vermogen bedraagt ultimo 2022 circa 7,2% van het balanstotaal (ultimo 2021: 12,1% van het balanstotaal) en is verslechterd ten opzichte van 2021.

De afname van de vermogenspositie vraagt om maatregelen. Deze maatregelen, met name het verhogen van de tarieven voor de waterschapsbelasting, zijn reeds in de begroting 2023 verwerkt. Het begrote saldo van baten en lasten voor € 2,3 miljoen is positief.

Saldo baten en lasten

Het feitelijke resultaat voor bestemming in een jaar is weergegeven als het gerealiseerde resultaat voor bestemming. Daarnaast kent het hoogheemraadschap het gerealiseerde resultaat na bestemming. Dit is het gerealiseerde resultaat voor bestemming plus of min de tussentijdse resultaatbestemming. Deze tussentijdse resultaatbestemming bestaat uit de onttrekkingen aan en stortingen in reserves gedurende het boekjaar. Deze mutaties in reserves vinden plaats op basis van door de Verenigde Vergadering genomen besluiten. Het gerealiseerde resultaat na bestemming is dus mede het gevolg van de eerdere politieke besluitvorming.

Wat het voorgaande concreet betekent voor uw hoogheemraadschap hebben wij in het overzicht hiernaast weergegeven.

Eigen vermogen (x € 1 miljoen)	2022	2021	2020	2019
Eigen vermogen per 1 januari	29,0	32,9	35,0	36,2
Tussentijdse resultaatbestemming	-	-	-	-
Nog te bestemmen resultaat	-/-11,6	-/- 3,9	-/- 2,1	-/- 1,2
Resultaat voor bestemming	-/-11,6	-/- 3,9	-/- 2,1	-/- 1,2
Eigen vermogen per 31 december	17,4	29,0	32,9	35,0

Exploitatieresultaat (x € 1 miljoen)

	Jaarrekening 2022	Begroting na wijziging 2022
Totale baten	113,0	111,4
Totale lasten	124,6	126,2
Resultaat voor bestemming	-/-11,6	-/-14,8
Af: stortingen in reserves	-	-
Bij: onttrekkingen aan reserves	-	-
Saldo mutaties reserves	-	-
Resultaat na bestemming	-/-11,6	-/-14,8

De financiële positie van uw hoogheemraadschap

Samenvatting ontwikkelingen in vermogen en resultaat van uw hoogheemraadschap

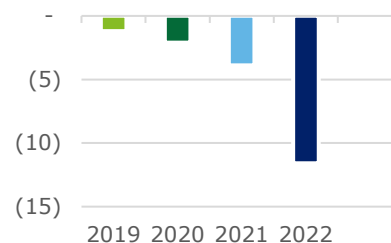
Het overzicht van baten en lasten over het boekjaar 2022 laat een nadelig resultaat voor bestemming van € 11,6 miljoen zien, ten opzichte van een begroot nadelig saldo van € 14,8 miljoen (begroting na wijziging).

De jaarrekening 2022 sluit met een nadelig gerealiseerd resultaat na bestemming van € 11,6 miljoen.

In de programmaverantwoording geeft het college per programma op hoofdlijnen een verklaring voor de gerealiseerde afwijkingen ten opzichte van de begroting na wijziging.

Het hoogheemraadschap heeft de belangrijkste verschillen toegelicht en heeft de financiële impact ervan in kaart gebracht. In de paragraaf [Begrotingsrechtmatigheid](#) van onze rapportage gaan wij nader in op de verschillen tussen de begrote en de werkelijke lasten in het kader van de begrotingsrechtmatigheid.

Gerealiseerd resultaat voor bestemming
(x € 1 miljoen)

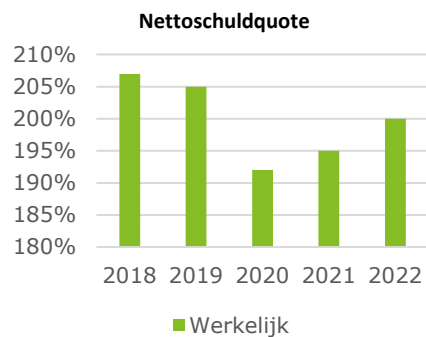
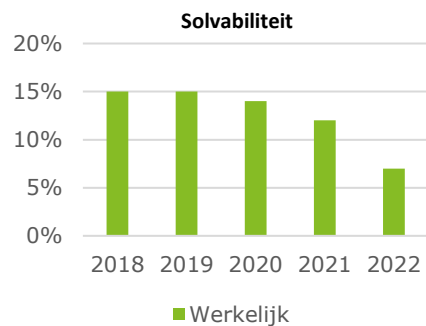

De financiële positie van uw hoogheemraadschap

Samenvatting ontwikkelingen in vermogen en resultaat van uw hoogheemraadschap

Kengetallen voor hoogheemraadschap van Schieland en de Krimpenerwaard over de periode 2018-2022

De financiële positie van uw hoogheemraadschap

Samenvatting ontwikkelingen in vermogen en resultaat van uw hoogheemraadschap

Voorspellende waarde van uw begroting

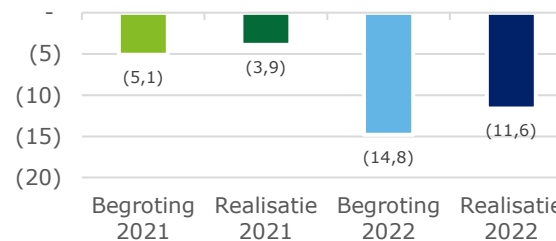
De jaarrekening 2022 sluit met een nadelig gerealiseerd resultaat na bestemming van € 11,6 miljoen.

De begroting is voor uw hoogheemraadschap een belangrijk sturingsinstrument. Het is een kaderstellend document waarmee de Verenigde Vergadering de financiële en beleidsmatige kaders vaststelt waarbinnen het college haar beleid en doelen kan realiseren.

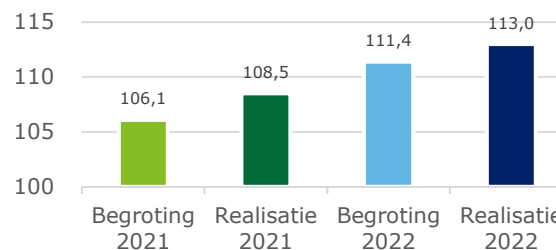
Waar in de naastgelegen grafieken 'de begroting' staat vermeld, wordt 'de begroting na wijzigingen' bedoeld.

Op basis van de begroting na wijzigingen zien wij dat voor beide jaren het begrote saldo van baten en lasten conservatief is ingeschat.

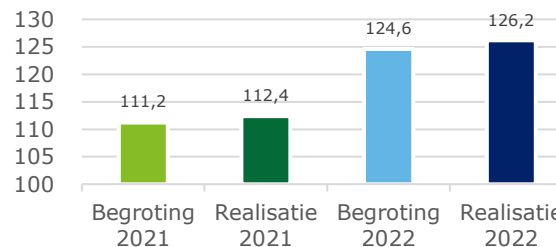
Resultaat voor bestemming | Begroting na wijziging vs realisatie (x € 1 miljoen)

Baten | Begroting na wijziging vs realisatie (x € 1 miljoen)

Lasten | Begroting na wijziging vs realisatie (excl. mutaties reserves) (x € 1 miljoen)

De financiële positie van uw hoogheemraadschap

Samenvatting ontwikkelingen in vermogen en resultaat van uw hoogheemraadschap

Het weerstandsvermogen is afgenomen

Het weerstandsvermogen bestaat uit de relatie tussen de beschikbare weerstandscapaciteit en de benodigde weerstandscapaciteit op basis van de door het hoogheemraadschap geschatte risico's. Het beschikbare weerstandsvermogen is gemuteerd in 2022 en de ratio weerstandsvermogen is 1,92.

Beschikbare weerstandscapaciteit

De door uw hoogheemraadschap beschikbare weerstandscapaciteit bedraagt € 17,4 miljoen (2021: € 29,0 miljoen). De beschikbare weerstandscapaciteit is afgenomen ten opzichte van voorgaand jaar.

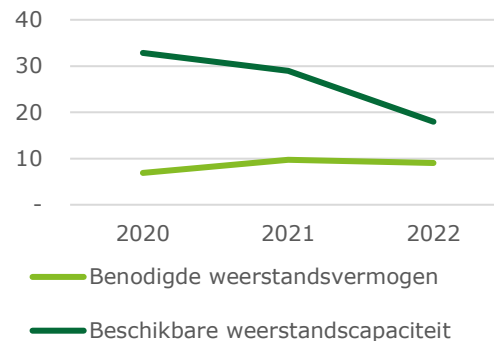
Benodigde weerstandsvermogen

Uw hoogheemraadschap heeft het benodigde weerstandsvermogen berekend op € 9,1 miljoen (2021: € 9,7 miljoen). Dit bedrag is niet gewijzigd ten opzichte van 2021.

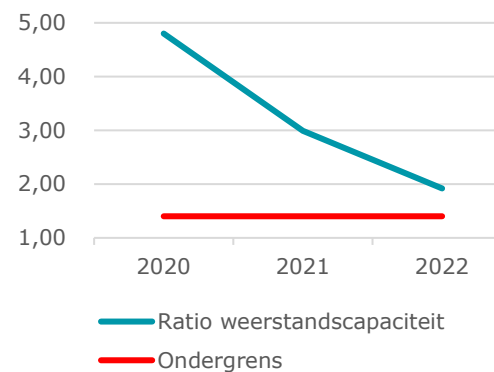
Het benodigde weerstandsvermogen geeft een indicatie van de financiële omvang van de belangrijkste risico's, inclusief een schatting van de kans dat het geïdentificeerde risico zich voordoet.

Uw weerstandscapaciteit van € 18,0 miljoen is toereikend in relatie tot de berekende risico's van € 9,1 miljoen. Dit heeft het college inhoudelijk nader toegelicht in de paragraaf 'Risico's en weerstandsvermogen' van het jaarverslag.

Weerstandscapaciteit
(x € 1 miljoen)

Ratio weerstandsvermogen

Belangrijkste bevindingen uit onze controle

Begrotingsrechtmatigheid

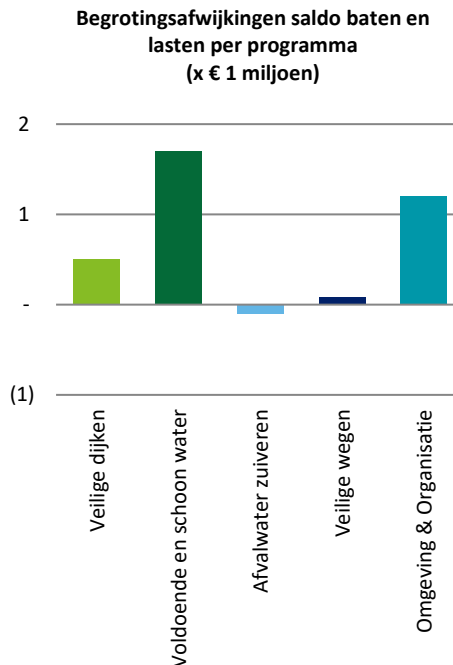
Begrotingsoverschrijdingen zijn adequaat toegelicht in de jaarrekening

Naast de controle op de rechtmatige totstandkoming van de baten, lasten en balansmutaties in de jaarrekening 2022, hebben wij een controle uitgevoerd op de begrotingsrechtmatigheid. De toe te passen normen voor het begrotingscriterium zijn gebaseerd op artikel 108 van de verordening op financieel beheer ex artikel 109 van de Waterschapswet.

Het systeem van budgetbeheer en -bewaking moet waarborgen dat het saldo van baten en lasten binnen de begroting blijft en het college belangrijke wijzigingen of dreigende overschrijdingen tijdig meldt aan de Verenigde Vergadering, zodat zij hierover tijdig (binnen het begrotingsjaar) een besluit kan nemen. Een systeem met onvoldoende waarborgen voor tijdige melding aan de Verenigde Vergadering van budgetoverschrijdingen heeft het risico in zich dat het college inbreuk maakt op het budgetrecht van de Verenigde Vergadering.

Het begrotingscriterium is verder verfijnd en uitgewerkt in de Kadernota rechtmatigheid 2018 van de commissie BBV. Het overschrijden van de begroting is altijd onrechtmatig, maar hoeft de accountant niet in alle gevallen mee te wegen in zijn rechtmatigheidsoordeel. De programma overschrijdingen moeten dan wel goed herkenbaar in de jaarrekening zijn opgenomen en zijn in te delen in de categorieën als genoemd in de Kadernota rechtmatigheid 2018 van de commissie BBV.

Voor de begrotingsrechtmatigheid moeten wij kijken naar de overschrijdingen van het saldo van baten en lasten per programma. In de figuur hieronder hebben wij de programma's en de begrotingsafwijkingen opgenomen.

Wij verwijzen voor een inhoudelijke analyse van en toelichting op deze overschrijdingen naar de analyse begrotingsrechtmatigheid zoals opgenomen in paragraaf 3.1.1 'Begrotingsrechtmatigheid' in de jaarrekening. Hiermee legt het college aan de Verenigde Vergadering verantwoording af over de begrotingsrechtmatigheid over 2022.

De geconstateerde overschrijdingen op de programma 'Afvalwater zuiveren' zijn formeel onrechtmatig, maar passen binnen de afspraken die via de Verordening beleids- en verantwoordingsfunctie hoogheemraadschap van Schieland en de Krimpenerwaard 2021 door de Verenigde Vergadering met het college zijn gemaakt. Op basis van deze afspraken wegen deze overschrijdingen niet mee in ons rechtmatigheidsoordeel.

Kredietoverschrijdingen

Kredietoverschrijdingen vereisen conform de Kadernota Rechtmatigheid van de commissie BBV – vergelijkbaar met saldo overschrijdingen in het overzicht van baten en lasten – autorisatie van de Verenigde Vergadering. Indien een overschrijding niet door de Verenigde Vergadering is geautoriseerd, is deze strikt genomen onrechtmatig. Afspraken hierover tussen de Verenigde Vergadering en het college kunnen zij nader vastleggen in de financiële verordening. Wij hebben geen kredietoverschrijdingen geconstateerd die meewegen in ons rechtmatigheidsoordeel.

Belangrijkste bevindingen uit onze controle

Fraude, integriteit, en naleving wet- en regelgeving

De beoordeling door het college van dijkgraaf en hoogheemraden van het risico van materiële fouten in de jaarrekening als gevolg van fraude of van het overtreden van wet- en regelgeving

Bij onze controle vragen wij u jaarlijks inzicht te geven in de eigen inschatting van het risico dat de jaarrekening een materiële afwijking kan bevatten door fraude of het overtreden van wet- en regelgeving (corporate compliance), inclusief de aard, omvang en frequentie van de inschattingen, het proces dat u daarbij hanteert, en de communicatie daarover met het personeel en met de Verenigde Vergadering. Tijdens deze gesprekken heeft uw organisatie aangegeven zich bewust te zijn van frauderisico's, waaronder het belang van corporate compliance en de analyse van corruptievraagstukken.

In onze managementletter hebben wij gerapporteerd over fraude en integriteit, en de stappen die uw hoogheemraadschap hierin heeft gezet. Wij hebben bij onze frauderisicoanalyse gebruikgemaakt van de door u vastgestelde frauderisicoanalyse. Dit draagt bij aan een robuuste (fraude)risicoanalyse.

Geen wijzigingen in onze initiële inschatting van het frauderisico en geen aanwijzingen voor fraude

De primaire verantwoordelijkheid voor het voorkomen en detecteren van fraude berust bij het college, inclusief het invoeren en onderhouden van interne-beheersingsmaatregelen voor de betrouwbaarheid van de financiële verslaggeving, de werking en efficiency van de bedrijfsvoering, en de naleving van de van toepassing zijnde wet- en regelgeving. Als accountant verkrijgen wij een redelijke, maar geen absolute, zekerheid dat de jaarrekening als geheel geen afwijkingen van materieel belang bevat, als gevolg van fraude of fouten.

Bij fraude is het risico dat een afwijking van materieel belang niet ontdekt wordt groter dan bij fouten, doordat sprake kan zijn van samenspanning, valsheid in geschrifte, het opzettelijk nalaten transacties vast te leggen of verkeerd voorstellen van zaken, of het doorbreken van de interne beheersing. Onze controle is uitgevoerd met een hoge, maar geen absolute mate van zekerheid, waardoor het mogelijk is dat wij tijdens onze controle niet alle fouten en fraudes hebben ontdekt.

Wij hebben de accountantscontrole professioneel-kritisch uitgevoerd en professionele oordeelsvorming toegepast, in overeenstemming met de Nederlandse controlestandaarden, ethische voorschriften en de onafhankelijkheidseisen.

Fraude en integriteit

Jaarlijks verkrijgen wij inzicht in de integriteitsmeldingen, die wij vervolgens doorspreken. Wij hebben op basis van onze controle en de besprekingen geen fraudegevallen geconstateerd.

Onze conclusie is voorts dat uw hoogheemraadschap op een adequate wijze opvolging geeft aan geïdentificeerde integriteitskwesties, en hierover tijdig met ons in contact treedt.

Naleving van de aanbestedingsregels

Wij hebben in het kader van de rechtmatigheid een controle uitgevoerd op de naleving van de Europese aanbestedingsregels. Op basis van een uitgebreide spendanalyse hebben wij crediteuren geselecteerd en de aan hen verstrekte opdrachten op het aspect van marktbenadering gecontroleerd.

Wij constateren over 2022, net als in 2021, dat ten aanzien van de naleving van de Europese aanbestedingsregels, er geen onrechtmatigheden zijn.

Belangrijkste bevindingen uit onze controle

Overige bevindingen

Voorziening erfpachtcompensatie

Uit onderzoek is gebleken dat het hoogheemraadschap over 2016 tot en met 2022 te veel erfpacht in rekening heeft gebracht, als gevolg van een te hoog vastgesteld indexeringspercentage. De te veel betaalde erfpachtcanons door de erfpachters moeten door het hoogheemraadschap worden terugbetaald. Uit intern onderzoek van het hoogheemraadschap en op basis van een extern advies is de inschatting gemaakt dat in totaal € 1 miljoen zal moeten worden terugbetaald. Het exacte bedrag is op dit moment nog onzeker en afhankelijk van diverse variabelen. Wij hebben de schatting als onderdeel van de jaarrekeningcontrole beoordeeld en concluderen dat de schatting redelijk is.

Interne beheersing

Interne beheersing

Belangrijkste bevindingen voor de interne beheersing vanuit de controle van het boekjaar 2022

Managementletter 2022

Als onderdeel van de jaarrekeningcontrole hebben wij in het najaar van 2022 een interim-controle uitgevoerd. Deze interim-controle was primair gericht op de opzet, het bestaan en de werking van maatregelen van administratieve organisatie en interne beheersing, voor zover van belang voor onze controle op de betrouwbaarheid en rechtmatigheid van de in de jaarrekening opgenomen gegevens.

Voor de bevindingen van de interim-controle verwijzen wij naar onze managementletter 2022 van 3 april 2023. Op deze plek beperken wij ons tot de bevindingen die naar onze mening onder de aandacht van de Verenigde Vergadering gebracht moeten worden.

Muteren van crediteurenstamgegevens

Bij het wijzigen van crediteurenstamgegevens, in het bijzonder het wijzigen van bankrekeningnummers, wordt door een medewerker van de crediteurenadministratie van de Financiële Eenheid telefonisch of per e-mail nagevraagd of de wijziging juist is. Indien dit het geval is, wordt de mutatie klaargezet en voor controle doorgezet naar de senior administrateur. Na goedkeuring door de senior administrateur wordt de mutatie definitief verwerkt. Wij hebben vastgesteld dat deze procedure uitsluitend voor de bestaande crediteuren wordt gevolgd en niet voor nieuwe crediteuren. Hierdoor loopt uw organisatie het risico dat eventuele frauduleuze facturen leiden tot onjuiste betalingen.

Wij hebben uw organisatie geadviseerd om bij het aanmaken van nieuwe crediteuren dezelfde procedure te volgen als bij het wijzigen van een bankrekeningnummer van een bestaande crediteur en gebruik te maken van een naam-bankrekeningnummercontrole, die door banken wordt aangeboden. Wij hebben begrepen dat de organisatie dit adviespunt vanaf 2023 heeft opgevolgd.

Memoriaalboekingen

Memoriaalboekingen zijn (correctie)boekingen die niet via de reguliere boekingsgang plaatsvinden. Met memoriaalboekingen kunnen de reguliere interne-beheersingsmaatregelen in andere processen worden doorbroken. Deze boekingen zijn hierdoor in opzet meer risicovol en daarom besteden wij bij onze controle extra aandacht aan deze boekingen door middel van onder andere data-analyse. Uit deze data-analyse en onze overige controlewerkzaamheden ten aanzien van memoriaalboekingen zijn geen bijzonderheden naar voren gekomen.

Binnen het proces memoriaalboekingen is er geen sprake van een afgedwongen vierogenprincipe bij het verwerken van een memoriaalboeking. De administrateur van de Financiële Eenheid kan zonder dat een tweede functionaris hierop akkoord geeft een memoriaalboeking doorvoeren in de administratie van het hoogheemraadschap. Wel vindt er bij memoriaalboekingen waarbij het initiatief vanuit de Financiële Eenheid komt, een collegiale toetsing plaats ter borging van de juiste verwerking. Dit wordt echter niet afgedwongen en zou daarmee omzeild kunnen worden.

Het risico bestaat dat een memoriaalboeking bewust of onbewust onjuist wordt ingevoerd.

Het hoogheemraadschap van Schieland en de Krimpenerwaard en de Financiële Eenheid hebben maatregelen getroffen die tegemoet zouden moeten komen aan bovenstaande risico's, waaronder het uitvoeren van interne controles op de memoriaalboekingen. Voor 2022 hebben wij, mede met behulp van data-analyse, gegevensgerichte controlewerkzaamheden verricht op de memoriaalboekingen. Hieruit komen geen bijzonderheden naar voren.

Bestuurlijke
samenvatting

Bevindingen
jaarrekening

Interne
beheersing

Overige
aangelegenheden

Bijlagen

2305C66CDD/IB/20

Interne beheersing

Belangrijkste bevindingen voor de interne beheersing uit de controle van het boekjaar 2022

Betrouwbaarheid en continuïteit van de automatiseringsomgeving

Wij hebben tijdens onze controle 2022 aandacht besteed aan de general IT controls, zoals de logische toegangsbeveiliging en change management. De belangrijkste tekortkomingen die wij hebben geconstateerd zijn de volgende:

- De organisatie verricht (nog) geen zichtbare controle op de toegekende rechten in ProSa. Het risico is dat onbevoegde medewerkers mutaties doorvoeren of dat ongewenste functievermenging blijft bestaan.
- Voor zowel ProSa als H@rm zijn er geen normen geformuleerd ter attentie van de te toetsen rechten. Ook zijn er geen controlematrixen opgesteld, waardoor het niet inzichtelijk is welke kritische rollen binnen de applicaties niet in één hand mogen liggen.

Als gevolg van de bevindingen is een oordeel over de effectieve werking van de general IT controls van het hoogheemraadschap niet mogelijk, omdat de interne procedures gericht op de kwaliteit en de informatiebeveiliging onvoldoende worden gedocumenteerd. Het is van belang dat de organisatie aantoonbaar in control is wat betreft de IT-omgeving. Dit geeft zekerheid in een tijdperk waarin de digitale risico's snel toenemen.

De bestaande tekortkomingen in de IT-omgeving leiden ertoe dat de organisatie en wij niet zonder meer kunnen steunen op de betrouwbaarheid en continuïteit van de geautomatiseerde gegevensverwerking.

Belangrijke nadelen zijn onder andere:

- Uw organisatie loopt een verhoogd risico op tekortkomingen in de geautomatiseerde gegevensverwerking die bijvoorbeeld kunnen resulteren in niet-betrouwbare data c.q. cijfers en een grote(re) impact kunnen hebben indien er sprake is van incidenten op het gebied van cybersecurity.
- Het niet kunnen steunen op de geautomatiseerde gegevensverwerking leidt ertoe dat bij de interne controles niet zonder meer gebruik kan worden gemaakt van innovatietools zoals data-analyses. De uitvoering van de interne controles is hierdoor niet optimaal efficiënt, doordat eerst aanvullende werkzaamheden nodig zijn om de betrouwbaarheid van data te kunnen nagaan.

De interne controle kan bij maximaal gebruik van data-analyse een hogere toegevoegde waarde leveren voor de organisatie, omdat zij daarmee belangrijke inzichten kan verkrijgen en de interne controles meer risicogericht kan insteken.

De verbijzonderde interne controle en de accountantscontrole kunnen niet steunen op de geautomatiseerde gegevensverwerking. Het gevolg van deze conclusie is dat er meer gegevensgerichte controlewerkzaamheden uitgevoerd moeten worden, waaronder het uitvoeren van specifieke werkzaamheden om de betrouwbaarheid van data te kunnen nagaan.

Een continu proces van uitvoeren, controleren, evalueren en bijsturen, vergroot het zelflerend vermogen van de organisatie en kan een positieve impuls geven aan de kwaliteit van de IT-omgeving en de informatiebeveiliging. Wij adviseren om de doorontwikkeling van de IT-omgeving te plannen en te monitoren aan de hand van een routekaart. De route kan binnen enkele jaren leiden tot een situatie waarin de IT-omgeving aantoonbaar in control is.

Bestuurlijke
samenvatting

Bevindingen
jaarrekening

Interne
beheersing

Overige
aangelegenheden

Bijlagen

2305C66CDD/IB/21

Overige aangelegenheden

Overige aangelegenheden

Samenvatting overige aangelegenheden en bepaalde vereiste communicaties

Onze communicatie met het management

Wij hebben het management ter confirmatie een aantal schriftelijke bevestigingen gevraagd aangaande zijn verantwoordelijkheden inzake de financiële verslaggeving.

Wij hebben van het college van dijkgraaf en hoogheemraden van het hoogheemraadschap van Schieland en de Krimpenerwaard een ondertekende schriftelijke bevestiging bij de jaarrekening ontvangen.

Geen meningsverschil met het college en het ambtelijk management of beperking in reikwijdte van de controle

Er zijn geen meningsverschillen met het management geweest en er waren geen beperkingen tijdens het uitvoeren van onze controle.

Naar onze mening is ons bij het uitvoeren van onze controleopdracht door het management en de medewerkers van het hoogheemraadschap van Schieland en de Krimpenerwaard de volledige medewerking verleend en hebben wij volledige toegang tot de benodigde informatie gehad.

Bijlagen

Bijlage A1 - Niet-gecorrigeerde controleverschillen

In de onderstaande tabel is een overzicht opgenomen van niet-gecorrigeerde controleverschillen groter dan de rapporteringstolerantie van € 100.000.

Aard van de controleverschillen	Rechtmatigheid	Getrouwheid
Effect niet-gecorrigeerde controleverschillen voorgaande periode	N.v.t.	N.v.t.
Effect niet-gecorrigeerde controleverschillen huidige periode		
Rechtmatigheidsfout is tevens getrouwheidsfout:		
Rechtmatigheidsfout is per saldo ook een getrouwheidsfout:		
(Sub)totaal getrouwheidsfouten		
Extra absolute waarde rechtmatigheidsfouten:		
Extra foutieve financiële beheershandelingen zonder direct financieel effect vanuit externe regels (EU-aanbesteding, Fido, etc.):		
Extra foutieve financiële beheershandelingen zonder direct financieel effect vanuit interne regels (gedoogbeleid)		
Overige rechtmatigheidsfouten		
Totaal rechtmatigheidsfouten		

- Het kader voor de controle op de financiële rechtmatigheid is opgenomen in het Besluit accountantscontrole decentrale overheden (Bado), de Kadernota rechtmatigheid 2018, het Addendum Kadernota rechtmatigheid 2021 en het Normenkader rechtmatigheid 2022, dat op 29 september 2022 is vastgesteld door de Verenigde Vergadering.
- Wij hebben van het college een schriftelijke bevestiging bij de jaarrekening ontvangen, waarin het college het bovenstaande heeft bevestigd. Dit houdt in dat eventuele niet-geconstateerde en daardoor niet-gecorrigeerde afwijkingen, zowel individueel als in totaal, in het kader van de jaarrekening niet materieel zijn. Het college heeft tevens bevestigd geen kennis te hebben van andere niet-gecorrigeerde afwijkingen.

Bijlage A2 - Onzekerheden in de controle

In de onderstaande tabel is een overzicht opgenomen van onzekerheden in de controle groter dan de rapporteringstolerantie van € 100.000.

Aard van de onzekerheden	Rechtmatigheid	Getrouwheid
Onzekerheid rechtmatigheid betreft tevens getrouwheid:	N.v.t.	N.v.t.
Onzekerheid rechtmatigheid is per saldo ook een onzekerheid inzake getrouwheid:		
(Sub)totaal onzekerheden in de getrouwheidscontrole		
Extra absolute waarde onzekerheden rechtmatigheid:		
Extra financiële beheershandelingen met een onzeker direct financieel effect vanuit externe regels (EU-aanbesteding, Fido, etc.):		
Extra financiële beheershandelingen met een onzeker direct financieel effect vanuit interne regels (gedoogbeleid):		
Overige onzekerheden inzake rechtmatigheid		
Totaal onzekerheden in de rechtmatigheidscontrole		

- Het kader voor de controle op de financiële rechtmatigheid is opgenomen in het Besluit accountantscontrole decentrale overheden (Bado), de Kadernota Rechtmatigheid 2018, het Addendum Kadernota rechtmatigheid 2021 en het normenkader rechtmatigheid 2022, dat op 30 november 2022 is vastgesteld door de Verenigde Vergadering.
- Wij hebben van het college een schriftelijke bevestiging bij de jaarrekening ontvangen, waarin het college het bovenstaande heeft bevestigd. Dit houdt in dat eventuele niet-geconstateerde en daardoor niet-gecorrigeerde afwijkingen, zowel individueel als in totaal, in het kader van de jaarrekening niet materieel zijn. Het college heeft tevens bevestigd geen kennis te hebben van andere niet-gecorrigeerde afwijkingen.

Bestuurlijke
samenvatting

Bevindingen
jaarrekening

Interne
beheersing

Overige
aangelegenheden

Bijlagen

2305C66CDD/IB/26

Bijlage A3 - Tekortkomingen in de toelichtingen

Onze controlestandaarden vereisen dat wij afwijkingen van materieel belang in de toelichting signaleren om de Verenigde Vergadering in staat te stellen een inschatting te maken van de gevolgen daarvan voor de jaarrekening.

De tabel hierna bevat een weergave van d e onderwerpen uit de toelichting waarvan wij denken dat de Verenigde Vergadering deze nader dient te beoordelen.

Toelichting	Bron van de toelichtingsvereiste	Kwantitatieve of kwalitatieve overwegingen
N.v.t.		

Bijlage B - Onafhankelijkheidsbevestiging

Wij zijn onafhankelijk van het hoogheemraadschap van Schieland en de Krimpenerwaard

Bevestiging onafhankelijkheid

De voorschriften in het kader van onafhankelijkheid zijn binnen de Koninklijke Nederlandse Beroepsorganisatie van Accountants (de NBA) opgenomen in de “Verordening inzake Onafhankelijkheid (ViO)” en vormen een belangrijk onderdeel van het ‘normenkader’ waaraan een accountant moet voldoen. De naleving van de ViO is binnen de organisatie van Deloitte ingebed.

Wij bevestigen dat onze onafhankelijke positie ten opzichte van het hoogheemraadschap van Schieland en de Krimpenerwaard in overeenstemming met de Nederlandse wettelijke en beroepsvoorschriften is gewaarborgd. Wij zijn van mening dat onze objectiviteit gedurende het afgelopen jaar niet is aangetast.

Stelsel van maatregelen om onze onafhankelijke positie te waarborgen

Deloitte beschikt over een stelsel van maatregelen om haar onafhankelijke positie bij controlecliënten te waarborgen. Dit stelsel van maatregelen is een integraal onderdeel van de bestuurlijke organisatie en van het voor de gehele organisatie van toepassing zijnde stelsel van kwaliteitsbeheersingsmaatregelen.

Bijgaande niet-limitatieve opsomming geeft u een indruk van de maatregelen die bijdragen aan het waarborgen van onze onafhankelijke positie:

- Schriftelijke onafhankelijkheidsbepalingen waarin alle bestaande onafhankelijkheidsvereisten en de risico's ten aanzien van de bedreiging van de onafhankelijkheid en de daaraan gerelateerde waarborgen zijn verwerkt.
- Procedures voor tijdige bekendmaking van de voorschriften en de daarin aangebrachte wijzigingen aan alle gevolmachtigden en werknemers bij Deloitte.
- Procedures voor de organisatie van periodieke trainingen inzake de toepassing van de onafhankelijkheidsvoorschriften.
- Procedures die erop gericht zijn dat onze gevolmachtigden en werknemers in specifieke casussen en omstandigheden de onafhankelijkheidsvoorschriften naleven.
- De benoeming van professionals op seniorniveau die verantwoordelijk zijn voor het continu actualiseren van de procedures en voorschriften, de tijdige bekendmaking ervan en het adequaat functioneren van het gehele stelsel van waarborgen.
- Procedures voor een schriftelijke rapportage per controlecliënt waarin is vastgelegd of er sprake is van omstandigheden die de onafhankelijkheid van de accountant die de controleopdracht uitvoert bedreigen, op welke wijze met potentiële bedreigingen is omgegaan en, indien er bedreigingen zijn gesignaleerd, welke maatregelen dan zijn genomen om deze bedreigingen voor de onafhankelijkheid weg te nemen. De vastlegging van deze beoordeling, inclusief een gemotiveerde conclusie (de zogenoemde ‘onafhankelijkheidsevaluatie’), wordt in het dossier opgenomen.
- Procedures die vereisen dat een daartoe geëigende afdeling binnen Deloitte wordt geconsulteerd, als sprake is van een mogelijke aantasting van de onafhankelijkheid in relatie tot een specifieke cliënt. Indien de bestuursstructuur van de controlecliënt voorziet in een Verenigde Vergadering, rekeningcommissie, overwegen wij ook een van deze instanties te raadplegen.
- Procedures voor het interne toezicht in relatie tot de toetsing en bewaking van de naleving van de onafhankelijkheidsvoorschriften.

De opzet en werking van ons stelsel van maatregelen wordt periodiek door de externe toezichthouder getoetst.

Interne roulatie

Een te grote mate van vertrouwdschap of vertrouwen kan een bedreiging vormen voor de onafhankelijkheid van de accountant wanneer bepaalde leden van het controleteam geregeld en voor lange tijd aan de wettelijke controle van een controlecliënt meewerken.

Wij beoordelen de bedreiging voor de onafhankelijkheid die kan voortvloeien uit de langdurige betrokkenheid van andere leden van het controleteam bij de controleopdracht. Waar nodig nemen wij maatregelen om deze bedreiging weg te nemen.

Onze beoordeling heeft geen aanleiding gegeven om het komend boekjaar teamleden bij het hoogheemraadschap van Schieland en de Krimpenerwaard te rouleren.

Bijlage B - Onafhankelijkheidsbevestiging

Wij zijn onafhankelijk van het hoogheemraadschap van Schieland en de Krimpenerwaard

Persoonlijke, zakelijke of financiële relaties met het hoogheemraadschap van Schieland en de Krimpenerwaard

Wij hebben een evaluatie gemaakt van persoonlijke, zakelijke en financiële relaties tussen Deloitte, haar gevolmachtigden en haar medewerkers en het hoogheemraadschap die van invloed kunnen zijn op onze onafhankelijkheid. Bij deze evaluatie zijn ons geen zaken gebleken die aan u gerapporteerd dienen te worden.

Geschenken en persoonlijke uitingen van gastvrijheid

De Nederlandse onafhankelijkheidsregels vereisen dat de eindverantwoordelijke accountant de met governance belaste organen informeert over geschenken en persoonlijke uitingen van gastvrijheid die Deloitte, een bestuurder of interne toezichthouder van Deloitte of een lid van het controleteam heeft ontvangen van of verstrekt aan het hoogheemraadschap of een bij het hoogheemraadschap betrokken persoon. Hierbij is een drempel van € 100 opgenomen in de regels.

Wij hebben geen geschenken en persoonlijke uitingen van gastvrijheid met een (geschatte) waarde van meer dan € 100 ontvangen of verstrekt, en zijn daarom van mening dat er geen sprake is van een bedreiging voor de onafhankelijke uitvoering van de controleopdracht.

Onder Deloitte wordt verstaan één of meer van Deloitte Touche Tohmatsu Limited (“DTTL”), haar wereldwijde netwerk van member firms en aan hen verbonden entiteiten (tezamen, de “Deloitte organisatie”). DTTL (hierna ook te noemen “Deloitte Global”) haar wereldwijde netwerk van member firms en aan hen verbonden entiteiten zijn juridisch gescheiden en onafhankelijke entiteiten, die elkaar niet kunnen verplichtingen of binden ten aanzien van derden. DTTL en iedere DTTL member firm en aan hen verbonden entiteit is aansprakelijk voor hun eigen handelen en nalaten, en niet voor het handelen of nalaten van een andere entiteit. DTTL verleent geen diensten aan cliënten. Raadpleeg www.deloitte.com/about voor meer informatie.

Deloitte levert toonaangevende audit- en assurance-, belasting- en juridische diensten, consulting, financial advisory, and risk advisory diensten aan bijna 90% van de Fortune Global 500® en duizenden particuliere bedrijven. Onze professionals leveren meetbare en blijvende resultaten die het vertrouwen van het publiek in kapitaalmarkten helpen versterken, klanten in staat stellen te transformeren en bloeien, en de weg wijzen naar een sterkere economie, een meer rechtvaardige samenleving en een duurzame wereld. Voortbouwend op zijn meer dan 175-jarige geschiedenis, omvat het bereik van Deloitte meer dan 150 landen en gebieden. Ontdek hoe de meer dan 345.000 mensen van Deloitte wereldwijd een impact maken die ertoe doet op www.deloitte.com.

Deze communicatie bevat louter algemene informatie en noch DTTL, noch haar wereldwijde netwerk van member firms of aan hen verbonden entiteiten verleent door middel van deze communicatie professioneel advies of diensten. Voordat u een beslissing neemt of actie onderneemt die van invloed kan zijn op uw financiën of uw bedrijf, dient u een gekwalificeerde professionele adviseur te raadplegen. Geen enkele entiteit in de Deloitte organisatie is verantwoordelijk voor enig verlies dat wordt geleden door een persoon die op deze communicatie vertrouwt.

© 2023. Neem voor informatie contact op met Deloitte Nederland.

© 2023. Neem voor informatie contact op met Deloitte Nederland.